

Bestuursverslag bij de Jaarrekening 2018

1. Inleiding.

Het verslagjaar stond in het teken van twee belangrijke externe ontwikkelingen.

Sinds 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van toepassing. Dit betekent dat in de hele Europese Unie dezelfde privacywetgeving geldt. Hiervoor zijn bij de RDO veel voorbereidende werkzaamheden verricht en is op basis van de door de Vereniging van Fondsen in Nederland (FIN) ontwikkelde standaard documenten een besluitenlijst inzake de AVG, een verwerkingsregister en een privacyverklaring opgesteld en vastgesteld in de vergadering van de Dirigerende Commissie van mei. De privacyverklaring wordt gepubliceerd op de website. Er zal strikt de hand worden gehouden aan de uitvoering van de AVG binnen de RDO.

In de afgelopen jaren is er binnen de FIN uitgebreid gesproken over een gedragscode goed bestuur. Deze discussie heeft geleid tot een handleiding toetsing. Met ingang van 1 januari 2018 worden fondsen uitgenodigd om jaarlijks een verklaring in te dienen ter zake van de naleving van de FIN Normen Goed Bestuur ("de Jaarlijkse Verklaring") en om deze vierjaarlijks extern te laten toetsen ("de Toetsing"). De RDO is bezig om alle benodigde informatie te verzamelen om te voldoen aan de gedragscode goed bestuur.

Tot slot was er ook een belangrijke interne ontwikkeling. Op 19 juni 2018 nam J.C. van Hasselt afscheid als secretaris van de RDO.

2. Bestuur.

De Dirigerende Commissie (D.C.) en de overige commissies vergaderden volgens het vergaderschema zoals dit ook vorig jaar werd gehanteerd. De D.C. vergaderde zoals gebruikelijk 5 maal. De Financiële Commissie had zeker aan het begin van dit jaar veel informeel overleg onderling met de extern adviseur en met de vermogensbeheerders. De Onroerend Goed commissie vergadert een week voorafgaand aan de D.C.-vergaderingen. Hetzelfde geldt voor de Giftencommissie. De Historische Commissie komt tweemaal per jaar bijeen, in het voorjaar en in het najaar. In de personele samenstelling van de commissies kwam een enkele wijziging in het verslagjaar.

Het Kapittel, dat in zijn samenstelling onveranderd bleef, vergaderde in zijn inmiddels vertrouwde ritme, met een Kapittelvergadering en Werkdiner in juni en een Kapittelvergadering, Ridderdag en het formele Kapitteldiner in december.

Het Werkdiner in het verslagjaar had als onderwerp "Antwoorden op armoede!" De RDO stelde geld beschikbaar voor het onderzoek: Wegwijs in de fondsen en de regelingen. Dit jaar stond het werkdiner vanzelfsprekend ook in het teken van het afscheid van J.C. van Hasselt als secretaris van de Orde.

Het walking-dinner op deze zomerse avond verliep zeer geanimeerd en was als altijd een uitstekende netwerkbijeenkomst maar bovenal een welverdiend afscheid voor J.C. van Hasselt met zijn indrukwekkende staat van dienst.

3. Vermogensbeheer.

In voorgaande jaren is er diepgaand onderzoek geweest naar de meest geschikte asset-allocatie voor de RDO met als doel jaarlijks voldoende middelen te creëren ter financiering van de giften. Dit heeft geleid tot een verschuiving in de portefeuille van obligaties naar onroerend goed.

Met het oog op een vermindering van de beheerskosten is begin 2018 afscheid genomen van één van de vermogensbeheerders en is de helft van het effectenvermogen ondergebracht bij een passieve belegger.

Onroerend Goedportefeuille.

In verband met het hiervoor genoemde onderzoek en daaruit volgende conclusies is er in 2017 en 2018 een actief aankoopbeleid van agrarisch onroerend goed geweest. Dit alles in overeenstemming met de door het Kapittel vastgestelde beleidsnotitie toekomstige aankopen.

4. Giftenbeleid.

Het giftenbudget is ook dit jaar weer overschreden, nu met ruim € 174.000.

De ontwikkeling in de toename van projecten en gelijktijdige afname van de individuele aanvragen is al meerdere jaren te zien en lijkt zich te stabiliseren.

De ingevoerde werkwijze bij het secretariaat om in de aanloop naar de vergaderingen van de Giftencommissie de projectaanvragen voor te bereiden en van een beknopt advies te voorzien is dit jaar voortgezet. De individuele aanvragen worden door het secretariaat afgehandeld binnen het daarvoor geldende mandaat. In de vergaderlijst van de Giftencommissie staan naast alle projectaanvragen ook alle toegekende individuele aanvragen genoemd, zodat ook daar vragen over gesteld kunnen worden. Uit deze lijst zijn de namen van betrokkenen verwijderd.

Het verspreiden van de vergaderstukken vindt inmiddels geheel digitaal plaats.

De charitatieve bijdrage die in 2018 werd besteed aan de Stichtingen voor Urgente Noden is ongeveer even hoog als 2017.

Hieronder volgen een aantal bijzonderheden per SUN.

SUN Doesburg

Deze SUN organiseert jaarlijks een bijeenkomst met de participerende fondsen om informatie over te dragen maar ook om feedback te krijgen. De Commandeur van Doesburg heeft zitting in het algemeen bestuur en is daardoor direct betrokken bij het

werk van deze SUN. De contacten met het gemeentebestuur zijn goed en er is jaarlijks een gesprek tussen enerzijds de burgemeester en de portefeuillehouder sociaal domein met anderzijds de Commandeur en de secretaris. Op 18 december was er een vergadering van B&W van Doesburg op het Duitse Huis. Het nuttige werd met het aangenome verenigd. B&W kreeg een rondleiding van de archivaris gevolgd door een broodjeslunch waarin verder van gedachten werd gewisseld o.a. over de uitbreiding van SUN Doesburg met Zevenaar en Zutphen.

SUN Rheden

Alweer bijna twee jaar is SUN Rheden operationeel. Ook voor Rheden geldt dat de Commandeur, in dit geval van Dieren, namens de RDO in het algemeen bestuur is vertegenwoordigd. Aangezien er enige onduidelijkheid was over voortzetting van de financiële steun van de gemeente aan SUN Rheden vond er op 26 september een kennismakingsgesprek plaats tussen de secretaris van de RDO en de directeur van de Oude Arnhemse Stichtingen enerzijds en de burgemeester van Rheden en de wethouder van Wonen Welzijn en Volksgezondheid anderzijds. Ter sprake kwam o.a. dat bij elke SUN de bureaunkosten van een SUN door de gemeente worden gedragen. Op deze manier kunnen de donaties van fondsen, kerken etcetera voor 100 procent voor noodhulp worden ingezet.

SUN Groningen-Drenthe

Het aantal aangesloten Drentse gemeenten dat bij SUN Groningen is aangesloten is gegroeid. Daarom is besloten dat de naam zal worden gewijzigd in SUN Groningen-Drenthe.

SUN Twente

De inspanningen van de RDO voor de oprichting van een noodhulpbureau in Twente vinden hun oorsprong in het opnieuw leven inblazen van de contacten met de voormalige commanderij Ootmarsum, thans de gemeente Dinkelland. De Commandeur van Ootmarsum heeft zitting in het Algemeen Bestuur.

De naam SUN Twente is bewust gekozen omdat die de ambitie in zich draagt een groter gebied te gaan bestrijken dan alleen Almelo. Punt van zorg is de vergroting van het draagvlak/uitbreiding van het werkgebied. Dit is gelet op de doelstelling van een noodhulpbureau wenselijk, maar ook praktisch, gezien de mogelijkheid om de werkkosten over meer gemeentes te spreiden. Inmiddels heeft de gemeente Tubbergen zich aangesloten. De verwachting is dat de gemeente Losser binnenkort zal volgen.

SUN Leiden

In november 2018 werd het 10-jarig bestaan van SUN Leiden gevierd. Bij deze gelegenheid werd tevens afscheid genomen van de bureaucoördinator. De burgerzaal van het Stadhuis in Leiden was meer dan goed gevuld. De aanwezigen kregen o.a. een inspirerende lezing te horen over de impact van schulden en armoede op het gedrag. Bij haar afsluitend woord verrast de wethouder sociaal domein van Leiden het SUN bestuur met een aanzienlijke donatie voor het opzetten van een Schuldenleenfonds.

Ridderlijke Duitse Orde
Balijs van Utrecht

SUN Tiel

Buitengewoon belangrijk voor de oprichting van een nieuwe SUN is het werk van de Stichting Urgente Noden Nederland (SUNN). Niet minder belangrijk is ook de nazorg die vanuit deze stichting wordt verleend. Hierbij moet onder meer worden gedacht aan begeleiden van een coördinator, het verkrijgen van meerdere donoren en het behulpzaam zijn bij de feitelijke opstart. SUNN is dan ook nauw betrokken bij de gesprekken met Tiel en Middelburg (zie hieronder). De gemeenteraad van Tiel is begin van 2018 geïnformeerd over SUN. De respons was positief, maar door de gemeenteraadsverkiezingen van maart is een en ander stilgevallen. Dit zal verder worden opgevolgd in 2019.

SUN Middelburg

In oktober is er gesproken met de wethouders van Middelburg en Vlissingen om de interesse te peilen voor een SUN. Voor beide gemeentes geldt dat er redelijke voorzieningen zijn maar toch zijn er problemen die op gebied van een SUN liggen, bijvoorbeeld wanneer mensen niet meer de schuldhulpverlening in mogen. SUN zou kunnen zorgen voor een sluitende aanpak; de laatste strohalm. E.e.a. zal verder worden opgevolgd in 2019.

Over de overige SUN's zijn geen bijzonderheden te melden.

In 2018 heeft Present Nederland voor het eerst namens 18 Present vestigingen een totaal aanvraag ingediend. Dit is bijzonder goed bevallen en zal daarom worden voortgezet.

Ook in het verslagjaar is er een vertegenwoordiging van de RDO afgereisd naar Kaliningrad. Er zijn weer talrijke projecten bezocht.

Voor het tweede jaar is het project van Kerk in Actie in Syrië ondersteund.

In 2018 werd wederom bijgedragen aan "De Compagnie" van Gevangenzorg Nederland, gericht op het nog tijdens de detentie voorbereiden van gedetineerden op terugkeer in de maatschappij. Dit project wordt uitgevoerd in de P.I. in Krimpen aan den IJssel

Ook dit jaar is er weer tweemaal overleg geweest tussen de Utrechtse fondsen binnen het Utrechts Fondsen Overleg. Het tweede overleg vond plaats op het Evert Zoudenbalch Huis. Onderwerp van gesprek waren o.a. de website waarop straks alle fondsen te vinden zijn. Alleen al door zo'n project leren de fondsen elkaar beter kennen en wordt het gemakkelijker om aanvragen die niet binnen de doelstelling van de RDO passen naar het juiste fonds door te verwijzen. Tevens werd besproken wat de fondsen voor Utrecht betekenen en wat zij kunnen verwachten van de gemeente. Van de gemeente waren daarvoor aanwezig de wethouder maatschappelijke ondersteuning en welzijn en een aantal beleidsadviseurs.

5. Cultuurhistorie.

Conservator Renger de Bruin verricht zijn werkzaamheden voor de RDO in combinatie met zijn aanstelling als senior onderzoeker werkzaam bij het Departement Geschiedenis en Kunstgeschiedenis van de Universiteit Utrecht. Hij verricht daar onderzoek naar de geschiedenis van de Utrechtse adel en naar de leden van de RDO tussen 1640 en het midden van de twintigste eeuw. Zijn werkzaamheden voor de collectie van de RDO liggen in het verlengde van dit onderzoek.

In de zorg voor het archief werd de in april 2016 gesloten dienstverlenings-overeenkomst met Het Utrechts Archief (HUA) voortgezet. Het Oud-Archief (1200-1811), dat in 2017 integraal was overgebracht naar het depot van HUA (met uitzondering van de charters) is daar door archiefmedewerker Henk Hovenkamp gecontroleerd en opnieuw beschreven. Hierbij is rekening gehouden met de digitale terbeschikkingstelling door, waar mogelijk, de volumineuze archiefbestanddelen als b.v. correspondentie, in kleinere eenheden te splitsen ten behoeve van de raadpleegbaarheid. De stukken zijn herverpakt in zuurvrij papier en in zuurvrije kartonnen dozen. Na terugkeer van de stukken eind 2017 is de controle door Hovenkamp afgemaakt in het gebouw van de RDO. De controle, nieuwe beschrijving en (waar nodig) de herverpakking van de charters en de kwartierstaten heeft daar ook plaatsgevonden. Een eerste tranche van 10 meter oud-archief is eind 2018 gedigitaliseerd. Deze bestanden zullen in de tweede helft van 2019 via de website raadpleegbaar zijn, waarna een tweede tranche zal volgen. Aan het gedeelte van de RDO-website dat betrekking heeft op het archief, het onderzoek en de collectie is verder gewerkt.

Er is een begin gemaakt met de (her-)inventarisatie en herverpakking van het nieuw archief (1811-2006).

Op maandagen kan het archief op afspraak geraadpleegd worden door onderzoekers. Ten dele gaat het om professionele onderzoekers, maar ook amateur-historici zijn welkom. Onder de bezoekers waren ook buitenlandse deskundigen (uit Duitsland, Zwitserland en de Verenigde Staten). De conservator heeft via de e-mail vragen beantwoord en foto's van archiefstukken geleverd voor onderzoek of publicaties. De conservator houdt zich naast het archief ook bezig met het beheer van de overige delen van het roerende erfgoed waarvan de portretreeks van de landcommandeuren het pronkstuk is. Het eerste paneel van de portretreeks was gedurende het hele jaar 2018 in Berlijn in een tentoonstelling over Jeruzalem in het Jüdische Museum. Een tamelijk omvangrijk bruikleen (harnas, uniform, een schild en enkele charters) is verleend aan de Archeologische Werkgroep Schoonhoven. Deze heeft van september tot november 2018 in het oude stadhuis een tentoonstelling georganiseerd volgens hetzelfde model als die in Maasland twee jaar eerder. De Commandeur van Schoonhoven heeft bij de opening een toespraak gehouden. Over een bruikleen aan de RDO door de Vereniging Overijsselsch Regt en Geschiedenis (VORG) heeft de conservator de afgesproken rapportage verzorgd. Deze is te zien in de expositiezaal. De vitrines in de expositiezaal zijn heringericht. Van de landcommandeursportretten zijn eveneens foto's geleverd. Over de collectie en de geschiedenis van de RDO heeft de conservator lezingen gehouden voor een breed geïnteresseerd publiek en vakgenoten. Op 28 mei is een studiedag gehouden met presentaties over onderzoek dat de Duitse Orde en andere geestelijke

ridderorden betreft. Verder heeft de conservator rondleidingen in het Duitse Huis gegeven. Over zijn onderzoek naar de geschiedenis van de RDO heeft de conservator drie wetenschappelijke artikelen gepubliceerd, een in het Nederlands, een in het Engels en een in het Frans. De conservator heeft in oktober 2018 een congres van de Internationale Historische Kommission zur Erforschung des Deutschen Ordens in Venetië bezocht.

De conservator fungeert ook als secretaris van de Historische Commissie van de Balijs van Utrecht. Deze commissie is in 2018 tweemaal bijeen geweest, in maart en in oktober. Tijdens de bijeenkomsten is vooral gesproken over het historisch onderzoek, de samenwerking met Het Utrechts Archief en de verzoeken tot financiële ondersteuning. Subsidies zijn verleend aan het Historisch Centrum Overijssel voor een boek over de Moderne Devotie, aan de Protestantse Gemeente Maasland voor het restaureren van grafzerken van leden van de RDO, de Monumentenstichting Boarnsterhiem voor het restaureren van de klokkenstoel te Nes, Uitgeverij Matrijs voor een boek over het doksaal van de Cunerakerk te Rhenen en RTV Utrecht voor een documentaire over de Utrechtse singels, waarin ook het Duitse Huis zal figureren. Een relatie met de geschiedenis van de RDO is steeds het uitgangspunt. Wegens het ontbreken daarvan zijn tien subsidieverzoeken afgewezen.

6. Personeel en bureau

Na een inwerkperiode van drie maanden is Drs. J.S.A. Montauban van Swijndregt per 1 juli 2018 Mr J.C. van Hasselt als secretaris opgevolgd.

De RDO heeft samen met een aantal Utrechtse fondsen meegedaan aan een pilot-project van de Stichting Accessibility, voortgekomen uit Bartiméus, om de RDO website beter toegankelijk te maken voor mensen met een visuele beperking.

Het huidige giftensysteem van het Secretariaat is een maatwerkoplossing en is geruime tijd geleden aangeschaft. Aangezien het maatwerk betreft wordt elke gevraagde wijziging specifiek voor de RDO ontwikkeld. In oktober is met het gehele team een bezoek gebracht aan een collega fonds dat werkt met een doorontwikkelde versie van het giftensysteem dat gebruikt wordt door de RDO om uit de eerste hand hun ervaringen te horen. De zoektocht zal in 2019 worden voortgezet.

Utrecht, mei 2019